

«*Политическите свободи*»

Република България признава и гарантира правата и свободите на човека в съответствие с общопризнатите принципи и норми на международното право, залегнало в Конституцията на страната и в други правни документи.

Към днешна дата политическите права и свободи са неотменимо право на гражданите да участват в обществения и политическия живот на страната. Като правило, политическите права и свободи включват:

- право на участие в управлението на обществото и държавата;
- право на глас;
- право на сдружаване;
- свобода на събранията и демонстрациите;
- право на жалби и петиции;
- свобода на информацията;
- право на участие в управлението на държавните работи и равен достъп до обществени услуги.

Участието на гражданите в политическите процеси на страната е активна форма на гражданско поведение, която влияе върху приемането и прилагането на правителствени решения, изборът на представители в институциите на държавното управление, както и като средство за изразяване и постигане на интересите на обществото.

Обемът на политическото участие на гражданите определя политическите права. Това участие може да бъде пряко или косвено. Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление определя следните принципи на гражданска активност: свободно изразяване на волята, общо, равно и пряко участие с тайно гласуване, равен достъп до информация по всеки един въпрос и еднакви условия за получаване на различни становища от институциите. Предвидени са решения на проблеми чрез референдуми, граждански инициативи, инициативи на европейски граждани. Прякото участие на гражданите може да бъде изразено също така в участие:

- в масови действия (митинги, демонстрации, стачки);
- в единични промоции;
- в участие в политически партии и организации;
- в участие на гражданите в изборителните секции, които да вземат под внимание мнението на гражданите и да бъдат разглеждани исканията в контекста на всяка промяна;

- в жалби и оплаквания до висшите структури от отделни лица или групи от физически лица;
- в мрежа на граждански появи чрез блогове, онлайн вестници и други източници в интернет.

Неп прякото участие на гражданите се осъществява чрез избраните представители във всички равнища на държавната власт.

Що се отнася до формирането на политическите партии и присъединяването на граждани към тях, според чл. 2 от Закона за политическите партии тези организации са доброволни сдружения на лица с изборителни права в Република България. Те съдействат за формиране и изразяване на политическата воля на гражданите чрез избори или по други демократични начини, предвидени от закона. Според гл.2, чл.10 (1) от Закона за политическите партии такава се учредява по инициатива най-малко на 50 български граждани с изборителни права, които създават инициативен комитет. Така че всеки български гражданин, който приема устава на партията, може да членува в нея, при условие че не участва в други политически обединения. Съгласно чл. 11 (1) всеки български гражданин с изборителни права може да се присъедини към подписката чрез саморъчно попълнена и подписана декларация за индивидуално членство по образец, утвърден от инициативния комитет, до провеждането на учредителното събрание (2). С декларацията по ал. 1 гражданинът изразява личната си воля за членство в политическата партия и декларира, че приема основните принципи и цели на политическата партия от учредителната декларация и че не членува в друга политическа партия (3). Декларация по ал. 1 подписват и членовете на инициативния комитет.

Един от акцентите при изпълнението на политическите права е свободата на изразяване, която е сред основните гаранции, залегнали в конституцията на Република България. Така според чл. 38 никой не може да бъде преследван или ограничаван в правата си поради своите убеждения, нито да бъде задължаван или принуждаван да дава сведения за свои или чужди убеждения.

Според чл. 39 (1) всеки има право да изразява мнение и да го разпространява чрез слово - писмено или устно, чрез звук, изображение или по друг начин (2). Това право не може да се използва за накърняване на правата и доброто име на другиго и за призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността.

Чл.40. (1) регламентира, че печатът и другите средства за масова информация са свободни и не подлежат на цензура. (2) Спирането и конфискацията на печатно издание или на друг носител на информация се допускат само въз основа на акт на съдебната власт, когато се накърняват добрите нрави или са налице призови за насилствена промяна на конституционно установения ред, за извършване на престъпление или за насилие над личността.

Според чл. 41(1) всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Осъществяването на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала. (2) Гражданите имат право на информация от държавните органи и учреждения по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако информацията не е държавна тайна или друга защитена от закона тайна, или не засяга чужди права.

Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи е отразена в гл. 1, част 10 гарантира, че всеки има право да се изразяват свободно. Това право включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от границите. Това значи - да се изразява свободно, без страх от санкции, да се ограничи влиянието на държавата в медиите и да се предоставят повече възможности за независими информационни източници, като например частни канали, вестници и онлайн ресурси.

Що се отнася до въпроса за въвеждането на задължителното гласуване, аз вярвам, че законът за задължителното гласуване увеличава избирателната активност в изборите. Така в изборите участват, онези граждани, които обикновено не са гласували и които отразяват легитимната воля на народа. За изпълнението на този процес на първо място се влиза в избирателния списък - колона «срещу всички», което ще позволи на гражданите да изразяват своята политическа воля, освен ако някой кандидат от списъка не представлява интерес за гражданите. Закон за задължителното гласуване може да стане опора в съзнанието на гражданите, че гласуването е важна условие за демократичното общество.

Всичко описано не е възможно без участието на независими медии, отворен и свободен достъп до информация. На този етап, когато България е 87-ма от 179 места в класацията на независимите медии, «Freedom House» оценява свободата на медиите като частична, и в съответствие с «Асоциацията на европейските журналисти», твърди, че всеки трети журналист в страната си служи с автоцензура. Смятам, че приемането на закон за задължителното гласуване просто не е възможно при такава ситуация.